

# BİLGİ

*Aylık mesleki fikir dergisi*

**TÜRKİYE MUALLİMLER BİRLİĞİ ORGANI**



Cilt: XI - Sayı: 122

MAYIS 1957

# BİLGİ

TÜRKİYE MUALLİMLER BİRLİĞİ  
TARAFINDAN NESREDİLİR

Cilt: XI

Sayı: 122



Ayda Bir Çıkar Kültür ve Meslek Dergisi



Türkiye Muallimler Birliği adına imtiyaz  
sahibi ve neşriyatı fiilen idare eden:  
Doç. Dr. İbrahim KAFESOĞLU



İdare yeri: Türkiye Muallimler Birliği,  
Çemberlitaş no: 43, İstanbul.  
Telefon: 22 61 66  
Posta kutusu : P. K. 790, İstanbul



Sayısı 50 kuruştur.

Abone : Altı aylığı 300 kuruş, bir yıllığı  
500 kuruş.

Basıldığı yer: ERCAN Matbaası — İstanbul  
Basıldığı tarih : 29/5/1957



Gönderilen yazılar basılsın veya basılmasın  
geri verilmez.



Kapak resmi :

Fatih Sultan Mehmed

Costanzio da Ferraro'ya ait olduğu tahmin  
edilen resimden, kıymetli ressam O. Zeki  
ÇAKALOZ çizmiştir

## BU SAYIDA

Fatih ve İstanbul'un fethi

BİLGİ

Köhne Bizans

Prof. Dr. M. KAPLAN

Fatih Sultan Mehmed'in âilesi hakkında

Doç. Dr. M. AKTEPE

Fatih'in şairliği

Dr. F. K. TİMURTAŞ

Fatih devri şair ve âlimleri

H. İPEKTEN

Fatih Sultan Mehmed'in kurduğu kütüphaneler

Ü. ORGUN

Fatih devri tebabeti

Dr. B. N. ŞEHSUVAROĞLU

Fatih devrinde güzel sanatlar

Ord. Prof. Dr. A. S. ÜNVER

Fatih devri mimarisi

Doç. Dr. S. EYİCE

Fatih devrinde Anadolu türkçesi

Dr. N. PEKOLCA Y

Fatih devrinde musiki

H. SANAL

Fatih devri denizciliği

F. Ç. DERİN

Fatih devrinde Okmeydanı

P. ARBAK

Fatih'in portre ve madalyonları

Doç. Dr. S. EYİCE

Fatih'in elbiseleri

M. REŞİDOĞLU

Bu sayımızda verdiğimiz Fatih devrine ait  
resimler Ord. Prof. Dr. A. S. Ünver'in arşivinden  
alınmıştır.

## MUHTEREM MESLEKDAŞLARIMIZA

BİLGİ, maddî, manevî her türlü güçlüklerinize, dertlerinize tercüman olmayı ve elden geldiği kadar onları gidermeye çalışmayı şiar edinmiştir.

Muallimlik haysiyet ve hukukunun koruyucusu, meslek ve kültür dâvalarının müdafii olan dergimiz, meslekî ve hukukî meselelerinize ilgili yazılarınıza açıktır.

Her muallim BİLGİ'nin tabii yazarıdır.

BİLGİ'yi okuyunuz ve okutunuz.

# Fatih Sultan Mehmed'in kurduğu kütüphaneler

Ünsan ORGUN

Osmanlı Devletinin kuruluşundan Fatih'in cülûsuna kadar geçen bir buçuk asırlık bir müddet zarfında, müsbet ilimler, Osmanlı Türkleri arasında hususi bir mevkie sahip olamamış ve kelâm, mantık, fıkıh evvelce Selçuklu medreselerinde olduğu gibi okutulmakta devam edilmıştır. Bu arada müsbet ilimler sahasında riyaziyat ve heyette Kadı-zâde-i Rûmî ve tıpta Hacı Paşa zikre değer eserler bırakmışlardır. Mamafih, Fatih'in cülûsuna ile beraber, müsbet ilimlerin değilse bile felsefî ve ilmi düşüncesinin Osmanlı Türklerinde inkişafına şahit olmağa başlıyoruz.

Bu arada bir milletin irfan tarihinde kütüphanelerin de mühim rol oynadığını zikrederim. İslâm memleketlerinde her irfan müessesesinin yanında bir de kütüphanesi vardı. Medrese denildi mi orada bu medrese talebesinin istifadesini temin edecek bir kütüphanenin bulunması pek tâbii idi.

Fatih Sultan Mehmed, Sahn ve Tetimme medreselerini yaptırdığı zaman orada talebelerin istifadeleri için bir de kütüphane yaptırmış, buraya günde 6 akçe ile bir hâfız kütüp ve bu kütüphaneden müderris ve talebelerin âriyet (İğreti) olarak alacakları kitapların listesini tutmak üzere bir kâtip de tâyin etmişti. Medreselere âid olan bu kütüphanelerden başka hem medrese talebelerinin ve hem de haricte mütalâ ile meşgul olanların tetkikleri için tesis edilmiş kütüphaneler de vardı. Bunlar küçük mikyasta ilk umumi kütüphanelerdir. Bunların te-

sisi şimdiki halde. XV. inci yüzyıl ortalarından itibaren görülüyor. Bu umumi kütüphanelerden biri Fatih Sultan Mehmed'in Eyyûb camii içinde ihdas etmiş olduğu küçük bir kütüphanedir.

Fatih, gençliğinde orta çağların en büyük ilim ve irfan hâmilllerinden biri olmuştur. Hatâ, boş zamanlarını daima âlimlerle münakaşa ile geçiren Fatih bilhassa ilim ve felsefeye olan bu temayülünü bütün hayatı boyunca göstermiştir. Onun, Bizans tarihçilerinin şahâdetine göre, arabça ve farsçadan başka, ibrance, kaldanice, yunanca, slavca ve lâtinçe bildiği söylenirse de, Osmanlı Türklerinde ilim tarihini alâkadar eden bu mesele henüz halledilmemiş bulunmaktadır.

Fatih Sultan Mehmed ilmi bir muhit içinde yaşamış ve kendisine kütüphane tesis merakı bu yollardan gelmiştir. Onun ilk kütüphanesi tahsilde bulunduğu ve valilik ederek devlet idaresine alıştığı Manisa'da kurulmağa başlandı. 21 yaşında hükümdar olunca, Fatih kitaplarını Edirne sarayına taşıttı. İki üç sene orada kaldı. İstanbulu alınca kitaplarını sonra Eski Saray denen ilk saraya, oradan da, şimdi Topkapı Sarayı denilen, Yeni Saray'ına nakletti. İstanbul'un ilk kadısı Molla Hızır beyin üç oğlundan biri olan Molla Sinan Paşa daha 20 yaşında Fatih Sultan Mehmed'e hoca olmuştu. Ondan kendi kütüphanesindeki kitaplarını tanzim etsin diye, âlim bir hafız kütüp istedi. O da yetişmiş talebesinden Tokadlı Molla Lütfi'yi tavsiye et-

ve Mısır'da tahsilini ikmal etmiştir. Sultan Murad II. devrinde Edirneye gelerek Sultan Mehmed'e hoca tayin edilmiştir. Fatih'in padişahlığında kazasker olmuş, fakat vezirlik kabul etmemiştir. Bir aralık padişaha gücenerek Mısır'a gitmişse de Fatih Mehmed'in ısrarlı daveti üzerine İstanbul'a gelerek Şeyhülislâm olmuş, sekiz yıl bu vazifede kalmıştır. Eserlerini arapça yazan Molla Gürani'nin tefsire ait mühim kitapları vardır.

Molla Hüsrev (Ölm. 1490): Yozgatta doğmuş, bir aralık Bursa'da müderrislikte, Edirne'de kadılıkta bulunmuştur. Fatih'in birinci padişahlığından sonra onunla birlikte Manisa'ya giderek şehzadenin hocalığında bulunmuştur. Fatihten sonra Hızır Bey'in ölümü üzerine İstanbul'un ikinci kadısı olmuştur. Fatih Mehmed'in Molla Gürani'yi kendisinden üstün saymasına gücenerek Bursa'ya çekilmiş, ancak padişahın ısrarlı daveti üzerine İstanbul'a gelmiştir. Şeyhülislâmlığa tayin edilen Molla Hüsrev, bu vazifede iken ölmüştür. Fethine ait olan Dürer, şerhi olan Gürer, Mirkad, bu eserlerin şerhi Mir'at adlı eserleri vardır. Şiir de yazmıştır.

Molla Lütfi (Ölm. 1495): Tokath. Deli Lütfi, yahud Sarı Lütfi diye anılır. Sinan Paşa'nın talebelerinden olup onun vastasıyla Fatih'in hususi kütüphaneciliğine tayin edilmiştir. Hocasının gözden düşmesinden sonra onunla Sivrihisar'a gitmiş ve ancak Fatih'in ölümünden sonra İstanbul'a dönmüştür. Bursa, Edirne ve nihayet İstanbul'da Sahn-ı Semân medreselerinde hocalık etmiştir. Açık ve ileri fikirleri dolayısıyla bir çok muârizlar kazanan Lütfi, Hatibzâde'nin fetbâsiyle Sultan Bayezid II. tarafından öldürülmüştür. Mevzuatü'l-ülüm adlı ve ayrıca hâdis ve belâgata aid eserleri vardır. Âlim olduğu kadar şâir bir zattı.

Molla Zeyrek (Ölm. 1506): Mehmed Zeyrek Efendi, devrinin büyük âlimlerindedir. Hacı Bayram-ı Velî'den feyz almış Bursa'da Muradiye medresesinde müderrislik ederken Fatih Sultan Mehmed tarafından İstanbul'a davet edilerek kendi adına yaptırılan medreseye müderris tayin edilmiştir. Hoca-zâde ile olan münazarada yenilince, Bursa'ya çekilmiş ve orada ölmüştür.

ti. Fatih Sultan Mehmed, genç hocası Sinan Paşa ve Molla Lütfi ile sık sık bu kütüphanede akademik toplantı yapardı.

Fatih Sultan Mehmed'in kütüphanesi çok gelişti. Hükümdarın kitaba verdiği kıymeti bilenler ona şarkın her tarafından kitap getiriyorlar, satıyorlar veyahut takdim ediyorlardı. O bunlarla kanmamış, sarayında bir nakışhane tesis etmiş şarktan bir iki hattat ve Anadolu'dan da hattatlar ve müzehhibleri toplayarak onlara en mühim kitapları istinsah ettirmiş, tezhiblerini yaptırmış ve ciltletmiştir ki, hepsi birer sanat eseridir. Fatih'in hususi kütüphanesi için hazırladığı bu eserler aynı zamanda sanat tarihimizin en mühim bir devrini ve kemalini ortaya koymuştur. Bu kitapların dilleri arapça ve farsçadır.

Fatih, kurduğu külliyyeden (= Üniversite) önce Ayasofya papaz odaları ve Zeyrekte Pantokrator manastırı odalarında açılan medreselerde birer kütüphane tesis etti. Üniversitesinin sekiz ihtisas medresesinde birer kütüphane yaptı. Eyüp Sultan medresesinde de tesis olunan kütüphaneye de kitap verdi. Kendi sarayındaki ile İstanbul'da 12 kütüphane kurmuştur. Semaniye medreselerine verilen kitaplar bugünkü Fatih kütüphanesinde. Orada 2 çeşit mührünü görüyoruz. Birisinin şehzadeligine ait olduğu tahmin ediliyor. Bunda sadece «Muhammed b. Murad Han» ibaresi, diğerinde «Muhammed b. Murad Han el - Muzaffer da'ima» ibaresi olduğuna göre, padişah olduktan sonraki zamana attır. Fakat bu mühürler sarayında kendi hususi kütüphanesine ait olan kitaplarda yoktur. Harice verilenlerde görülüyor. Saraydakilerde İkinci Sultan Bayezid'in mühürü var. Bunların çoğu Topkapı Sarayı Müzesi kütüphanelerinde olduğu kadar bilhassa başta Ayasofya olmak üzere bütün şehir kütüphanelerine dağılmıştır.

XVIII inci asırda kurulan Ayasofya, Yeni Cami, Nûr-ı Osmaniye, Hâmid-i evvel kütüphanelerini tesis eden padişahlar saraydaki kütüphanelerden bir çok eserleri buralara nakletmişlerdir. Fatih'in kütüphanesi de bu arada harice dağılmıştır. Bir kısmı Sultan Ahmed III'ün Enderun kütüphanesinde ve bazıları Revan Odası gibi sarayın hususi kütüphanelerinde kalmıştır. Lâkin Köprülü, Şehit Ali Paşa ve Feyzullah Efendinin tesis ettikleri kütüphanelere de Fatih'in hususi kütüphanesine ait eserlerin geçmiş olduğunu görüyoruz. Bunun nasıl olduğu hâlen kesin olarak anlaşılamamıştır. Zira bunlar saraydan çalınmaz. O halde ari-

**BİLGİ** — Mayıs 1957

yet alınmış, şehre çıkınca iade olunmamış ve elden ele doluşarak satılmış ve saydığımız bu kütüphanelere dağılmıştır. Bir kısım kitapları ise mütalea etsinler diye bizzat ya Fatih tanıdığı âlimlere vermiştir veya kütüphanesinin hafızı kütübü delâletiyle almışlardır.

Fatih'in kütüphanesine ait olup şimdi muhtelif kütüphanelerde bulunan eserlerden tespit edilebilen bazıları şunlardır: (\*)

#### I — DİL (Sarf, Nahiv ve Lûgat)

Feyzullah Efendi (Millet) N. 1983; Damat İbrahim Paşa (Süleymaniye) N. 1122, 1066/1, 1066/2; Turhan Valide (Süleymaniye) N. 304; Süleymaniye N. 1009; Fatih N. 5005; Şehzade Mehmed (Süleymaniye) N. 101, 101/1.

#### II — EDEBİYAT (Manzum, Mensur ve Belâgat)

Köprülü N. 1419; Damat İbrahim Paşa (Süleymaniye) N. 748; Şehzade Mehmed N. 88, 86; Turhan Valide (Süleymaniye) N. 238; Hamidiye (Murad Molla) N. 1082; Fatih N. 4080;

#### III — TEFSİR ve KUR'AN İLİMLERİ

Turhan Valide (Süleymaniye) N. 44; Damat İbrahim Paşa (Süleymaniye) N. 175; Amca Hüseyin Paşa (Süleymaniye) N. 77.

#### IV — HADİS

Turhan Valide (Süleymaniye) N. 48; Süleymaniye N. 1025; Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi (Ankara) N. 53 B; Ayasofya N. 686.

#### V — FIKIH

Turhan Valide (Süleymaniye) N. 116, 81; Lâleli (Süleymaniye) N. 1246; Şehzade Mehmed (Süleymaniye) N. 28; Yeni Cami (Süleymaniye) N. 335; Süleymaniye N. 353, 354; Ayasofya N. 995.

#### VI — KELAM

Turhan Valide (Süleymaniye) N. 197; Köprülü N. 587; Şehzade Mehmed (Süleymaniye) N. 58; Damat İbrahim Paşa (Süleymaniye) N. 800.

#### VII — TASAVVUF ve MEVİZE

Fatih N. 2571, 2846; Ayasofya N. 2266, 1914/1, 1914/2.

#### VIII — FELSEFE, AHLAK ve SİYASET

Ayasofya N. 2819, 2382, 2480, 2557; Tur-

(\*) İstanbul kütüphanelerinde Fatih'in hususi kütüphanesine ve Fatih çağı müelliflerine ait eserler. İstanbul 1953.

han Valide (Süleymaniye) N. 210; Damad İbrahim Paşa (Süleymaniye) N. 826; Şehit Ali Paşa (Süleymaniye) N. 1680, 1754; Şehzade Mehmed (Süleymaniye) N. 68, 67, 78.

### IX — RİYAZİ İLİMLER (Riyaziye, Fizik)

Ayasofya N. 2755, 2448; Turhan Valide (Süleymaniye) N. 219; Feyzullah Efendi (Millet) N. 1359/1, 1359/2, 1360.

### X — TIB

Ayasofya N. 3740, 3626, 3626/2, 3587, 3620; Nur-ı Osmanîye N. 3571; Turhan Valide (Süleymaniye) N. 265; Köprülü N. 960; Esad Efendi (Süleymaniye) N. 2494.

### XI — ANSİKLOPEDİ

Köprülü N. 894.

Fatih adına, onun hususî kütüphanesi için, istinsah edilen eserlerden bir kısmı da Fatih Müzesinde teşhir edilmektedir.

Bunlardan başka Sultan Bayezid'in ve Mahmud Paşanın hususî kütüphanelerine ait veya Fatih devrinde istinsah edilmiş eserler de vardır. Bunlar da muhtelif kütüphanelere dağılmış bulunmaktadır.

1929 da İstanbul'a gelen Berlin Üniversitesi Profesörlerinden Adolf Deismann'a nazaran (\*), bugün Topkapı Sarayında Fatih Kütüphanesi denilen kitap koleksiyonunda gayri islâmî dillerdeki yazmaların adedi 587 yi bulmaktadır. Bu yazmalardan 75 i XI-XV. asırlara ait olduğu için, bunların Fatih tarafından İstanbulun fethini müteakib toplamış olduğu, bir ihtimalle kabul olunabilir. Tarihi yazmalar arasında bütün dünyada tek nüsha olarak mevcut olan «Sultan Mehmed'in hayatına dair» Kritovulos'un eseri vardır.

Fatih'in, gayri islâmî dillerdeki eserleri ihtiva eden, kütüphanesinde bizi aîkadar eden en mühim eser Claudius Ptolomaios yani şarkın Batlamyus diye tanıdığı büyük hey'et ve coğrafya âliminin meşhur eseridir.

Prof. Deismann, Fatih'in kütüphanesi hakkında şu sözlerle intibalarını belirtmiştir: «Nihayet bu saray kütüphanesini (Fatih kütüphanesi) dünya tarihinde bir dönüm noktası yarattıktan sonra, şark ve garbın kapısında durularak bu iki âlemin kültürünü nefsinde toplayan lâik bir insanın mirası gibi telâkki etmek lâzımdır.»

Böylece Fatih'in hususî kütüphanesi hak-

kında biraz fikir edindikten sonra Fatih külliyesi kütüphanelerini sırası ile gözden geçirelim:

Fatih külliyesinin müteaddit kütüphaneleri vardır.

a) — Fatih Camii içindeki kütüphane

b) — Ayrı bir binada Sahn-ı Seman kütüphanesi

c) — Medreselerin hususî kütüphaneleri

d) — Sultan Mahmud I. in müstakil olarak kurduğu kütüphane.

Diğer kütüphanelerin ihtiva ettiği kitaplar da şimdi burada bulunmaktadır. (Bu kütüphaneler hakkında; Cizyedar tarihinde, Tacüttevar-ıh'de ve Fatih'in türkçeye çevrilen vakfiyesin de kayıtlara rastlanmaktadır.) (\*)

### a) — FATİH CAMİİ İÇİNDEKİ KÜTÜPHANE

Bu kütüphane için Hammer (c. 3, s. 216) « . . . . . Cami, derununda bir oda tefrik ile kütüphane ittihaz olunmuştur. Osmanlıların İstanbul'da tesis ettikleri ilk kütüphane budur . . . . . » demektedir. Bu doğru olmasa gerektir. Zira camideki kütüphane bir odada değildir. Esasen caminin vaziyeti ve plânı icabı odası yoktur. Cami kütüphanesinin 800 kadar kitabı Sahn-ı Seman kütüphanesinin fihristine, sonra Sultan Mahmud I.'in, 1155 (1742) tarihinde tesis ettiği şimdiki müstakil kütüphaneye katılmıştır.

Fatih Camii içindeki kütüphaneye kitap vakfedenler çoktur. Meselâ Veliüddin Efendi kütüphanesinde 378 No. lu eserin başında şu kayıt bulunmuştur: ( Çavuşzadenin Camii Sultan Mehmed handaki dolaba talebe ve âlimlerin sulahasının okuması için 1072 (1661 - 1662) de vakfedilmiştir.) (\*). Buradaki kütüphanenin o tarihlerde dolaplarda olduğu anlaşılıyor.

Hammer'in dediği gibi İstanbul'da açılan ilk kütüphane Fatih Camii içindeki değildir. Cami 870 (1465) de bitmiştir. Hâlbuki Eski Saray 858 (1454) de yapılmıştır. Fatih evvelâ orada Manisadan Edirne'deki sarayına getirdiği kütüphanesini İstanbul'da eski saray yapılmamasından sonra nakletmiştir. İstanbul'un ilk kütüphanelerinden biri bu Eski Saraydakidir. Diğer kütüphanelere bir çok kitaplarını saray kütüphanesinden vakfetmiştir.

(\*) Adolf Deismann; Forschungen und Funde im Serai, Berlin 1933.

(\*) A. Süheyl Ünver; Fatih, Külliyesi ve zamanı ilim hayatı, İstanbul 1946.

#### b) — SAHN-I SEMAN KÜTÜPHANESİ:

Takriben Karaman ve Malta Çarşısına yakın olan Ayakkurşunlu medresesi önünde bir yer Türkçe vakfiyede kitaplar için mahzen olarak gösteriliyor. Burasının mı, yoksa her medresede bir derslane olduğuna göre 8 büyük sahn medresesi dershanelerinden birisinin mi, kütüphane ittihaz edildiği bilinmemektedir. Mahallinde yapılan araştırma bu kitap mahzeni denilen yerin pek de kütüphaneye benzer, bilhassa böyle büyük bir külliyeyle elverişli ve okumağa müsait bir yer olmadığını göstermiştir. Belki dağılık yerlerdeki kütüphaneler sonraları ihtiyacı karşılamadığından müstakil bir kütüphane ihdas etmek mecburiyeti hasıl olmuştur.

Sultan Bayezid II. zamanında âlimlerimizden Aliyülfenâri oğlu Mehmed (Şah Çelebi), kütüphaneler müfettişliği zamanında, bu kitapların fihristini hazırlamıştır. Bu fihrist şimdi. Topkapı Sarayı Müzesi arşivinde 9559 No. da mevcuttur. Fihristte kitapların yazı nevi, kâğıdının evsafı, varakalar adedi ve hattâ boy-ları da kayıtlıdır.

#### c) — MEDRESELERİN HUSUSİ KÜTÜPHANELERİ:

Semaniye medreseleri yapılmadan evvel İstanbulda öğretim Bizanslılardan kalan kilise odalarında başlamıştı. Bunlardan Ayasofya ve Zeyrek kütüphanelerindeki müderrisler, Fatih'in Semaniye medreseleri bitince bu yeni yere nakledildiler. Başvekâlet arşivinde, Fatih devrini ilgilendiren ve bir araya getiren vesikalar arasında (No. 104). Devrin ilk kütük to-marı arapça vakfiyesinin 2 parçası bulunmuştur. Bunun arkasında Şeyniye, Sinobiye, Salâhaddin ve Muslihüddin ve Kasım Çelebi adlarını alan medreselerin hususî kütüphanelerine verilen kitapların tam listesi ele, geçmiş bulunuyor. Bu bize Semaniye medreselerinin, müderris olan âlimlerin isim ve lâkablariyle anıldığını ve hepsinin ayrı bir kütüphaneye malik olduğunu öğretiyor. Nitekim diğer medreselerden ikisinin Ali-i Tûsi ve Hasan Çelebi diye adlandırıldığını hususî kütüphanelerinin kitaplarından anlıyoruz.

Fatih'in kısa vakfiyesinde Sek'iz tetimme medresesi için bir hafız-ı kütüb ile bir kâtib-i kütüb kaydedilmiştir. Hafız-ı kütüb günde 6, Kâtib-i kütüb de 4 akçe alıyor.

#### d) — SULTAN MAHMUD I. İN MÜSTAKİL OLARAK KURDUĞU FATİH KÜTÜPHANESİ:

Mahmud I. bu kütüphaneyi 1155 (1742) ta-BİLGİ — Mayıs 1957

rihinde kurmuş ve ilk senelerinde Mahmud-i evvel kütüphanesi olarak anılmak istenmişse de yine Fatih kütüphanesi adıyla devam etmiştir. Bu kütüphaneye cami dolaplarından ve sahn-ı semandan ve diğer medreselerden gelenlerle, bir çok vâkıfların cildlerle kitapları konmuştur. Mahmud I., Saraydan da daha bir çok kitaplar vermiştir. En son dağıldığı 1250 (1834 - 35) senesinde Galata sarayından nakledilmiş bir kısım kitaplar da katılmıştır. (Yalnız, Fatih kütüphanesinde 1250 (1834-35) tarihli bir fihristte kitaplardan bir kısmının buraya, bir kısmının da Ayasofya ve Nur-ı Osmaniye kütüphanelerine verildiği yazılmıştır). Son asırlarda yapılan bazı kitap teberrularıyla bu günkü yekûnu hayli kabarmıştır. Mezkûr kütüphaneye kitap vakfeden 33'ü müteceviz vâkif vardır. Bu suretle kütüphanenin bugünkü mevcudu 5507'i bulmaktadır.

Fatih kütüphanesi 1179 (1765-1766) zelzelesinden 24 sene önce eski caminin ön duvarına bitişik yapılmıştır. Zelzeleden sonra yeniden yapılan caminin, yine ön duvarına bitişik olarak inşa edilmiştir. Kütüphanenin, yıkılıp yeniden yapıldı ise mevcut temeller üzerine oturtulması daha kuvvetle muhtemeldir. Bu kütüphane, 1 Haziran 1956 tarihinde Süleymaniye'ye nakledilmiştir.

## DENİZCİLİK BANKASI

1957

Yılı İkramiye Plânında

BÜYÜKADA NİZAMDA KONFORLU  
APARTMAN KATLARI

MUHTELİF PARA İKRAMIYELERİ  
İÇ VE DIŞ SEYAHATLER

YALOVA KAPLICALARINDA  
İSTİRAHATLER

Büyükkada'nın en güzel apartman katı,  
açtıracağımız 150 liralık bir hespla  
sizin olabilir

Her 50 lira için bir kura numarası